

TETES YAZIM KURALLARI

Tezkire Terimleri Sözlüğü (TETES) başlıklı proje için oluşturulacak veri tabanında, maddelerin yazımında aşağıdaki ilkelere uyulacaktır.

1. Maddelerin Yazımı

Madde başlarının belirlenmesinde ve yazımında dikkat edilecek hususlar şöyledir:

1. Madde başlarında “niteleyici ve “terim” kriteri aranacaktır. Tamlama özelliği taşıyan maddelerde, tamlamanın “niteleyici ya da terim” kabul edilen kısmı esas alınacaktır.
2. Değerlendirmelerle ilgili sözcük, terkip, tamlama ve deyim gibi ibareler projeye dâhil edilecektir.
3. Aynı ya da benzer maddeler tek yazar tarafından yazılacaktır.
4. İlgili maddelerin diğer dillerdeki terim karşılığı, gramer yapısı, sözlük anlamı, edebî manada kazandığı geniş anlam ve tezkire özelinde kazandığı anlamlar üzerinde durulacaktır.
5. Örnekler, ibarenin ihtiva ettiği anlamı, seciyi veya bağlantılı kelime ve terimleri ilgilendirecek yere kadar alınacaktır.
6. İbarelerin tezkire dilinde kazandığı özel manaları anlaşılır kılmak amacıyla sözcüğün ilk geçtiği tezkireden son tezkireye kadarki görünümü, varsa belâgat, şerh, dîvân vb. eserlerdeki kullanımı ve bağlantılı olduğu diğer sözcüklerle ilişkisi örnekler yoluyla aktarılacaktır.
7. Gerçek anlamdan terim anlamına dönüşüm varsa tespit edilerek nedenleri üzerine yorum yapılacaktır ve terim anlamı bir cümle ile açıklanacaktır.
8. İbareyle ilgili örnekler sırasıyla; tezkirede geçen ilk örnek, varsa anlamın değiştiği ilk örnek, anlam değişmiyorsa karakteristik bir örnek şeklinde verilecektir.
9. Terimin tezkirelerdeki görünümü varsa 5 örnekle sınırlandırılacak. Örnekler fazla ise örneklerin sınırlandırılmasına editörün önerisiyle yazar karar verecektir.
10. Madde başlarının terimleşme sürecinin gerçekleşmemesi de ihtimal dâhilindedir. Bu durumda yazar, kelimenin terim olarak kullanılıp kullanılmadığına, onu çevreleyen kelimelere dikkat ederek karar verecektir. Maddenin terimleşme konusunda yeterli olmadığı düşünülürse editör kurulu durumu yazara bildirecek ve madde listede “terimleşmedi” olarak belirlenecektir.

1.1. Madde Başları

Tezkire Terimleri Sözlüğü (TETES) modern ansiklopedi yöntemlerine göre ve belirlenen Yazım Kuralları esas alınarak hazırlanacaktır. Proje ekibi tarafından sisteme yüklenen madde başları, yazarlardan gelen yeni tekliflere açık olacaktır. Madde başları transkripsiyonlu koyu ve büyük harfle yazılacaktır: **HOŞ-ÂYENDE, İ‘CÂZ-ÂFERÎN, KAŞABÜ’S-SABAĞ.**

1.2. Maddelerin Uzunluğu

Madde başlığına esas olacak ibareler, editörler tarafından kendi içinde kategorilere ayrılarak her ibarenin tezkire literatüründeki konumu ölçüsünde çalışmada yer alması sağlanacak, her maddeyle ilgili kelime sayısı editörler tarafından yazarlara bildirilecektir.

1.3. Maddelerin İçeriği

Maddeye öncelikle, terim anlamını karşılayan tek cümlelik bir tanımla başlanacaktır. Akabinde maddenin sözlük anlamı, gramerdeki yeri ve tezkirelerdeki kullanımı üzerinde durulup kullanım sıklığı istatistiksel bir veriyle aktarılacaktır. Bu verilerden sonra maddenin terimleşme sürecinin hangi tezkireyle başladığı örnek yoluyla somutlaştırılacak; terimleşme süreci devam ediyorsa üç örneği aşmamak kaydıyla diğer örneklerdeki görünümü verilecek ve terim olarak addedilen kullanımların hangi tezkirelerde ne sıklıkla yer aldığı sayısal veriyle açıklanacaktır. Tezkirelerden yapılan alıntılar günümüz Türkçesine mealen tercüme edilecek; söz konusu ibarenin bağlamını ilgilendirdiği yerin öncesi ve sonrası olmak üzere cümle ve cümlecik düzeyini geçmeyecek; özel bir durum yoksa paragraf ve uzun cümleler alıntılanmayacaktır.

İlgili maddenin terimleşme süreci, tezkireler dışında divan, şerh, belagat vb. eserlerden de desteklenecektir. “Sonuç” ve “Kaynakça” ile madde yazımı sona erecektir.

Gelen maddeler projenin amacına, yazım ilkelerine ve kelime sayısına göre kontrol edilecek ve iki alan editörünün onayından sonra kabul edilecek; yeterli bulunmayan ve düzeltilmesi mümkün olmayan maddeler için yeni yazarlara teklif götürülecektir.

Maddeler, Times New Roman, paragraf girintisi vermeden iki yana yaslanmış olarak, 11 punto, tek satır aralığı ve 6 nk paragraf aralığıyla yazılacak, Kaynakça kısmında ise 10 punto tercih edilecektir. Madde yazımında APA 6 atıf sistemi kullanılacaktır.

1.4. Anahtar Kelimeler

Maddelerde arama sistemine esas olacak anahtar kelimeler, Türkçe olarak verilecektir.

Projede aramaya esas olacak anahtar kelimeler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Madde Başı

ĠARRÂ, MUĠAYYEL, ĠAYÂL vb.

Madde Alt Başlığı

[gazel-i garrâ, beyt-i garrâ, garrâ gazel, matla-ı garrâ]

[târîh-i muhayyel, beyt-i muhayyel]

2. İmla

Maddelerin yazımında aşağıdaki özel durumlar dışında Türk Dil Kurumu *Yazım Kılavuzu* esas alınacaktır.

2.1. Çeviri yazı

Maddelerin yazımında kişi, eser, terim, niteleyici ve yer adlarındaki uzunluklar ile sadece kelime içi ve sonundaki ‘ayın ve ‘hemze’ler gösterilecek, çeviri yazı işaretlerine yer verilmeyecektir: Nef’î, İlmî, Me’âlî, Refî’ Şeyhülislâm Yahyâ, Fuzûlî, Sicill-i Osmânî, Dîvân, Leylâ vü Mecnûn, hayâl-ender-hayâl, yek-edâ. Eser adlarındaki ön ekler (fî-, an- vb.) ve bağlaçlar küçük harfle başlatılacaktır. Asıllarında hemze veya ayın harfi bulunan Nevâ’î, Atâ’î gibi isimlerde ise, dilimizdeki yaygın kullanımı (Nevâyî, Atâyî) esas alınacaktır.

Uzunluklar ve inceltmeler aynı işaretle gösterilecektir: hikâye, Gâlib

Aidiyet eklerinde, örnek metinler ve eser adları dışında Türkçedeki yaygın kullanılışı esas alınacaktır: bahariye, fahriye, methiye vb.

Nazım şekli, tür vb. hususlarla ilgili terimlerde ise özgün yazılışlara bağlı kalınacaktır: müstezad, terkeb-i bend/terkeb-bend, müfred, hüsn-i talil vb.

2.2. Şahıs Adları

Kişi adlarında dönemindeki yazılış esas alınacaktır. Arapça tamlama içeren şahıs adlarında harf-i tarif gösterilmeyecektir. Örnek: Edîp yerine Edîb, Ahmet yerine Ahmed, Abd al-Rahmân veya Abdu'r-rahmân yerine Abdurrahmân.

“Dîn”ile yapılan birleşik isimlerde “d” korunacak, Türkçede de kullanılanlarda Türkçe söyleyiş esas alınacaktır. Örnek: Celâlüddîn değil Celâleddîn

Türkçeye giren Arapça, Farsça kelime ve hecelerin sonunda bulunan b, c, d seslerinde, asıllarına bağı kalınacaktır. Örnek: *Çeng-nâme*, Mehmed

“İbn”, kendisinden sonraki kelimeye bitiştirilmediğı zaman “İbn” şeklinde yazılacaktır. Örnek: İbn Arabî, İbn Sînâ. Bitiştirildiğı takdirde ise, İbnü'l-Emîn, İbnü'l-Arabî, İbnü'r-Rûmî şeklinde okunacaktır.

“Abd” ile başlayan birleşik isimler, Abdullah ve Abdurrahman hariç, “ü” ile yazılacaktır. Örnek: Abdülkerîm, Abdürrahim

“Ebû” kendisinden sonraki kelimeye bitiştirilmemişse “û” ile (Ebû Süfyân), bitiştirilmiş ise “u” ile (Ebu'l-Fazl, Ebu's-Suûd) yazılacaktır.

2.3. Yer Adları

Yer adlarının yazılışında Türk telaffuzu esas alınacaktır. İki kelimededen meydana gelen yer adları bitişik yazılacaktır. Örnek: Eyüpsultan, Kocamustafapařa

2.4.Tarihler

Tarihlerde, önce Hicri, ayırma işaretinin ardından Hicrî tarihe tekabül eden Miladi tarih verilecektir: 1211/1796, 1079/1668-69 vb.

2.5. Eser Adları

Eser adlarında, uzunluklar ile kelime içinde bulunan “ayın” ve “hemze”ler gösterilecektir: *Dîvân*, *Tezkiretü's-Şu'arâ*, *Şakâyıku'n-Nu'mâniyye*

Kitap, dergi, makale adlarındaki kelimelerin ilk harfleri büyük yazılacaktır: *Türkiyat Mecmuası*, *Kâmûsu'l-A'lâm*, *Gülzâr-ı Savâb*, *Burhân-ı Kâtî* vb.

Kitap içindeki bölüm, şiir, öykü, gazete yazısı, makale adları tırnak içinde yazılacaktır.

2.6. Sayılar

Yüzyılların hepsi rakamla, sıra sayıları yazıyla gösterilecektir. Sayısal veriler ise rakamla gösterilecektir. Örnek: 18. yüzyıl, ikinci bölüm, 30 örnek, 20 kasidesi, 150 rubaisi vs.